Εισήγηση στην παρουσίαση του βιβλίου: Φεμινιστικός Τρόμος, Μικρό Εγκώμιο του Εξτρεμιστικού Φεμινισμού

Της Χριστίνας Γεωργακοπούλου,

Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος «αλτάι»,

20/7/2023

Ο φεμινισμός είναι ένα κίνημα που διεκδικεί μια κοινωνία ισότητας, απαλλαγμένη από έμφυλες διακρίσεις. Ανα τους αιώνες γυναίκες και έμφυλα υποκείμενα μάχονται για την απελευθέρωση από την ανδρική κυριαρχία και καταπίεση. Μέσα στην πορεία αυτή έχουν σημειωθεί σημαντικές νίκες του φεμινιστικού κινήματος, κάποιες από τις οποίες μάλιστα έχουν μετασχηματίσει δραστικά τις κοινωνίες στις οποίες ζούμε. Οι φεμινιστικοί αγώνες δεν αποτελούν

κάτιαπρόσωπο.Είναιοιιστορίεςγυναικών,οιοποίεςείτεατομικά,είτεσ υλλογικάπροσπάθησαννασπάσουνταδεσμάτηςπατριαρχίας.Πολλές φορέςη απελευθέρωση αυτή επήλθε με τη χρήση μη ειρηνικών μέσων. Αναφερόμενη σε τέτοιες ιστορίες και αγώνες η Irene,συγγραφέας του βιβλίου"Φεμινιστικός Τρόμος" μας καλεί να αναρωτηθούμε ποιός είναι ο ρόλος της βίας στη μάχη κατά της πατριαρχίας, αλλα και για τί ακόμα και σήμερα, η αναφορά στη χρήση βίας από ένα ριζοσπαστικό φεμινιστικό κίνημα προκαλεί τόσο μεγάλη αμηχανία και πολλές φορές άρνηση.

Η πατριαρχία, ως αρχέγονη μορφή καταπίεσης και ως μια ακόμη μορφή εξουσίας εμπεριέχει βία. Από τις απαρχές αυτού του κόσμου, το γυναικείο σώμα έχει υποστεί την πιο βάναυση, την πιο λυσσαλέα μορφή βίας: έχει χτυπηθεί, έχει ματώσει, έχει βιαστεί, έχει δολοφονηθεί. Αμέτρητες γυναικοκτονίες συμβαίνουν ανά τον κόσμο κάθε χρόνο, αμέτρητες γυναίκες κακοποιούνται ή γίνονται θύματα ενδοοικογενειακής βίας, αμέτρητα κορίτσια έχουν υποστεί τον ακρωτηριασμό των γεννητικών τους οργάνων, είτε έχουν εξαναγκαστεί σε γάμους παρά τη θέλησή τους. Ο φόβος του βιασμού, της εκδικητικής πορνογραφίας, το ρίσκο μιας παράνομης άμβλωσης, αποτελούν μορφές έμφυλης βίας. Όσο και αν μας σοκάρει αυτή η απαρίθμηση, δυστυχώς έχουμε αφομοιώσει αυτού του είδους τη βία στις κοινωνίες μας.

Στον αντίποδα αυτής της πατριαρχικής βίας βρίσκεται ένα είδος "γυναικείας" αμυντικής βίας. Ανα τους αιώνες πληθώρα γυναικών έχουν δολοφονήσει τους κακοποιητές τους. Η μισογυνική και η αμυντική βία ωστόσο φέρουν σημαντικές διαφορές ως προς το κίνητρο και το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο λαμβάνουν χώρα. Οι άνδρες που αποφασίζουν να στερήσουν τη ζωή μιας γυναίκας το κάνουν με την πεποίθηση ότι αυτή η ζωή τους ανήκει, πεποίθηση που τους έχει προσδώσει το σύστημα της πατριαρχίας. Επίσης αν και όλοι οι άντρες δεν είναι βιαστές τα προνόμια που απολαμβάνουν μέσα σε αυτό το πλαίσιο θα τους επέτρεπαν να είναι χωρίς να υπάρχουν μεγάλα εμπόδια. Αντίθετα οι γυναίκες που σκοτώνουν τους καταπιεστές-συντροφους τους ωθούνται από ένστικτο επιβίωσης και όχι από κάποιο αίσθημα κυριαρχίας. Για

τον ριζοσπαστικό φεμινισμό άλλωστε δεν αποτελεί ζητούμενο η καταστροφή μίας μορφής εξουσίας για την δημιουργία μιας νέας, την οποία θα κατέχουν οι γυναίκες, αλλά η εξάλειψη κάθε μορφής καταπίεσης. Αρκεί μόνο και μόνο να προσπαθήσουμε να φανταστούμε το αίσθημα φόβου και πόνου που προκαλεί σε μια γυναίκα το να ζει με έναν άνθρωπο που μπορεί να την χτυπήσει ή να την βιάσει ανα πάσα στιγμή ή (ίσως ακόμα χειρότερα) να κάνει το ίδιο στο παιδί της, προκειμένου να καταλάβουμε τι είναι αυτό που την οδηγεί στη χρήση βίαιων μέσων. Αυτό το αίσθημα ανασφάλειας των γυναικών-θυμάτων εντείνεται ακόμα περισσότερο αν αναλογιστούμε, την ανυπαρξία δομών στήριξης των θυμάτων έμφυλης βίας, την αδυναμία απόδοσης δικαιοσύνης και πόσο αυτά μπορεί να επηρεάζονται ανάλογα με ταξικά και φυλετικά κριτήρια. Υπο αυτό το πρίσμα ίσως η χρήση βίας δεν μοιάζει πλέον τόσο παράλογη… οι γυναίκες σκοτώνουν για να μην πεθάνουν.

Αξίζει να τονίσουμε πως η ατομική αυτοάμυνα των γυναικών θυμάτων δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί κομμάτι του μαχητικού φεμινισμού, εφ όσον το προσωπικό είναι και πολιτικό. Πέραν των περιπτώσεων όμως όπου γυναίκες δολοφόνησαν άντρες με τους οποίους μοιράζονταν τη ζωή τους, βίαιες μέθοδοι έχουν χρησιμοποιηθεί διαχρονικά σε συλλογικές δράσεις από το κίνημα στον αγώνα κατά της πατριαρχίας.. Η Irene αναφέρει χαρακτηριστικά πως ακόμα και ο αγώνας των Σουφραζετών, ίσως ο πιο γνωστός και αναγνωρισμένος αγώνας του φεμινιστικού κινήματος, εμπεριείχε στοιχεία βίας και αυτό γιατί οι γυναίκες εκείνες είχαν αντιληφθεί πως το Κράτος αποτελούσε μια παντοδύναμη οντότητα που από τη μία παρεμπόδιζε τη γυναικεία χειραφέτηση και από την άλλη κατείχε το μονοπώλιο της βίας. Έτσι η διεκδίκηση της ισότητας δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί ως διαπραγμάτευση με ειρηνικούς όρους. Ο συλλογισμός αυτός θα μπορούσε να αποτελέσει σημείο προβληματισμού και για τις σύγχρονες πρακτικές ακτιβισμού στο φεμινιστικό κίνημα. Είναι σημαντικό να μην ξεχνάμε πως στον αγώνα και την οργάνωση της δράσης μας πρέπει να λαμβάνουμε υπ όψιν και τις πρακτικές του αντίπαλου δέους, οι οποίες δυστυχώς είναι συνήθως βίαιες.

Αξίζει να αναλογιστούμε επίσης πως η χρήση βίας σε άλλους αγώνες του κινήματος που δεν απαρτίζονται κατά πλειοψηφία από γυναίκες πχ μαχητικός αντιφασισμός, όχι μόνο δεν λαμβάνει τόσο σκληρή επίκριση, αλλά είναι συχνά και αδιαπραγμάτευτη. Μήπως μια τέτοια αντιμετώπιση οφείλεται στο ότι η βία έχει αποδοθεί παραδοσιακά ως χαρακτηριστικό στους άνδρες, ενώ αντίθετα στις γυναίκες έχει αποδοθεί στερεοτυπικά μια πιο υποτακτική συμπεριφορά;

Ως πολιτικά υποκείμενα που συμμετέχουν στα φεμινιστικά κινήματα του σήμερα αντιλαμβανόμαστε πως η πραγματική απο-πατριαρχικοποίηση της κοινωνίας είναι δυνατό να πραγματωθεί μόνο μέσα από συλλογικές διαδικασίες, μέσα από μαζική και καθημερινή αντίσταση στην καταπίεση, μέσα από τη διεκδίκηση της θέσης μας και την άρθρωση του λόγου μας στο δημόσιο χώρο. Χωρίς να φτάνουμε στο σημείο να αντιμετωπίζουμε ηδονικά τη χρήση βίας (πιστεύω άλλωστε πως οι περισσότερες από εμάς θα ήθελαν η χειραφέτηση, όπως και κάθε διεκδίκηση να πραγματοποιηθεί με ειρηνικά μέσα) αξίζει να προβληματιστούμε για το αν και σε ποιο βαθμό η χρήση της μπορεί να καταστεί χρήσιμο και αποτελεσματικό εργαλείο.